

Udžbenički Kartel iznova zastrašuje prosvetne radnike

Radi istinitog i potpunog informisanja javnosti fondacija „Alek Kavčić“ prinuđena je da na ovakav način reaguje na najnovije napade koje skoro svakodnevno dolaze od organizacije „Udruženje izdavača udžbenika, nastavnih sredstava i učila Srbije“ (u daljem tekstu Kartel). Ova organizacija je Kartel sačinjen od samo podskupa izdavača u Srbiji, a predvođeni su nemačkim Klett-om (u okviru koga su Klett, Novi Logos i Freska) i hrvatskim BIGZ-om. *Po definiciji, kartel je „udruženje istorodnih firmi konkurenata koje time (udruživanjem u kartel) postaju **monopol**; dok veći profit ostvaruju diktiranjem uslova prodaje, monopolskim cenama i drugim pogodnostima, a ne smanjenjem troškova i racionalizacijom“.*

U udžbeničkom Kartelu se NE nalazi najveći, najrespektabilniji, najkvalitetniji domaći izdavač „Zavod za udžbenike i nastavna sredstva“, niti mnoštvo malih domaćih izdavača koje je strani monopolista doveo do ivice ospstanka. Sada je Kartel, odabrao novu strategiju – zastrašivanje nastavnog kadra.

Kartel „smatra za svoju obavezu“ da upozori nastavnike da će postupiti tobože „neskladno u odnosu na odredbe Zakona o udžbenicima“ ako se opredele za **Zakonom odobrene udžbenike sa sajta besplatnabiblioteka.com** kojeg je podigla Fondacija Alek Kavčić. Ovakvo dejstvo Kartela je direktno zastrašivanje pravosuđem, a da pri tome, Kartel nije citirao ni jedan član postojećeg Zakona o udžbenicima na koji se tobože poziva i koji bi se tobože kršio. Osvrćući se isključivo na važeći Zakon o udžbenicima, i citirajući ga, Fondacija iznosi sledeće nepobitne činjenice.

- 1) Nigde u Zakonu o udžbenicima ne stoju da se pdf udžbenika ne sme okačiti na internet. U slobodnoj zemlji, na slobodnom tržištu, ako nešto nije izričito zabranjeno, to je automatski dozvoljeno.
- 2) Udžbenik u pdf formatu je legitiman udžbenik. Zakon o udžbenicima, Član 2, stav 1, eksplicitno kaže „Udžbenik je osnovno didaktički oblikovano nastavno sredstvo, **u bilo kom obliku ili mediju**, koji je **odobren u skladu sa ovim zakonom**.“ Svi udžbenici okačeni na sajtu **besplatnabiblioteka.com** su odobreni od Ministarstva prosvete u skladu sa Zakonom i imaju pečat odobrenja izložen u samom udžbeniku, a pošto je udžbenik dozvoljen u „bilo kom obliku ili mediju“, mora biti dozvoljen i u elektronskom pdf formatu.
- 3) Zakon ni jednim članom nije naveo donju granicu cene udžbenika na tržištu. **Ne postoji klauzula u Zakonu koja ne dozvoljava cenu udžbenika od nula dinara.** Zakon čak eksplicitno kaže u članu 36, stav 3, da su dozvoljni „besplatni primerci udžbenika koje izdavač daje radi realizacije izbora udžbenika“. Nigde u zakonu se ne kaže da je zabranjeno deliti ove besplatne primerke putem interneta.
- 4) Cena štampe je takođe stvar slobodnog tržišta. Ako neki izdavač ima interes da odštampa, proda i distribuira udžbenik za ukupnu cenu od 2 dinara po stranici (što uključuje i pdv), to

je njegovo legitimno pravo sve dok dostavljeni udžbenik zadovoljava sve kriterijume po kome mu je Ministarstvo dalo odobrenje. Zakon to ni u jednoj klauzuli ne zabranjuje. A izdavači čije pisanje udžbenika sponzoriše Fondacija Alek Kavčić će zaista ponuditi tržišnu cenu štampe i distribucije ukoričenog legitimnog udžbenika od samo 2 dinara po stranici.

- 5) Fondacija Alek Kavčić nije izdavač, ali ima pravo da bude sponzor udžbenika onih izdavača koji uđu u saradnju sa Fondacijom. Ni jedan član Zakona ne brani bilo kom izdavaču da ima dobrotvornu organizaciju za sponzora pisanja udžbenika. Fondacija Alek Kavčić je registrovana kao organizacija koja promovise obrazovanje i nauku, i to radi tako što promovise pisanje besplatnih udžbenika ali i štampu za što nižu cenu.
- 6) Kartel se žali na tobože prekinut „proces digitalizacije“, a činjenice su upravo suprotne. **Udžbenici na sajtu besplatnabiblioteka.com jesu digitalni. Ali su i besplatni. Upravo ta cena od nula dinara je ono što zaista tišti Kartel.** A Zakon o udžbenicima ni u jednom članu ne pominje „proces digitalizacije“.
- 7) Kartel se žali da udžbenici na sajtu **besplatnabiblioteka.com** „nisu u katalogu“ ministarstva, a Zakon jasno kaže, član 19, stav 2, tačka 4), da udžbenici koji imaju „broj i datum izdavanja rešenja o odobrenju rukopisa udžbenika“ ulaze u Katalog. Svi udžbenici na sajtu **besplatnabiblioteka.com** imaju izložen „broj i datum izdavanja rešenja o odobrenju rukopisa udžbenika“ u samom udžbeniku.
- 8) Na samom kraju, Kartel se poziva na svoj „trud za napredak obrazovanja“ kako bi obezbedio udžbenike za decu nacionalnih manjina i/ili ometenu u razvoju, dakle udžbenike koje Zakon naziva „niskotiražnim udžbenicima“. Pri tom Kartel prenebegava da pomene ulogu nacionalnog javnog izdavača, „Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva“, za koji Zakon decidno kaže, u članu 15, stav 2, da „javni izdavač izdaje niskotiražni udžbenik, ako sam izdavač ne izdaje taj niskotiražni udžbenik.“ Podsetićemo da se upravo udžbenici javnog izdavača nalaze na sajtu **besplatnabiblioteka.com**. A za ostale izdavače čiji su udžbenici na sajtu, Zakon kaže u članu 11, stav 3, da je svaki izdavač dužan da izdvoji „... sredstava za izdavanje niskotiražnih udžbenika u iznosu od 2% ostvarenih neto prihoda... i uplati na račun javnog izdavača...“ Svi izdavači udžbenika na sajtu **besplatnabiblioteka.com**, pridržavaju se tih zakonskih odredbi.

Argumenti Kartela nemaju zakonsku osnovu. Kartel zastrašuje direktore i nastavnike bez citiranja Zakona. Ovo je još jedan nedozvoljen pritisak na prosvetne radnike, još jedan vid korupcije. Pravi cilj ovog pritiska je ostvarivanje enormnog profita Kartela preko grbače roditelja đaka u Srbiji.

